

Wet- en regelgeving consumentenvuurwerk in internationaal perspectief

Inleiding

Niet alleen in Nederland staat de verkoop en het gebruik van consumentenvuurwerk ter discussie, ook in andere Europese landen en landen buiten Europa wordt er al jaren gediscussieerd over de wenselijkheid van consumentenvuurwerk in de openbare ruimte. Ondanks pogingen om het vuurwerkbeleid binnen de EU te harmoniseren, is duidelijk dat er nog steeds grote verschillen tussen de landen bestaan. Het is in het kader van de Nederlandse discussie over een verbod op consumentenvuurwerk relevant om die verschillen – en waarom die er zijn – in kaart te brengen. Deze notitie doet daar verslag van.

Vuurwerkbeleid internationaal vergeleken

Beleid, regels en wetgeving ten aanzien van vuurwerk hangen nauw samen met culturele en religieuze tradities. Waar in Nederland en Duitsland de verkoop en het afsteken van vuurwerk traditioneel rond de jaarwisseling plaatsvindt, zien we in het Verenigd Koninkrijk dat niet het oudjaar maar *Guy Fawkes* hét moment is waarop vuurwerk wordt afgestoken.¹ Daarnaast staan sommige landen van oudsher positief tegenover consumentenvuurwerk en kennen om die reden een liberaler vuurwerkbeleid. In Malta bijvoorbeeld worden in zogenaamde vuurwerkclubs het gehele jaar door zelf gefabriceerde vuurwerkstukken ontwikkeld die eind april de lucht in gaan tijdens het Internationale Vuurwerk Festival.² Ook Polen, Tsjechië en Italië kennen een vrij liberaal vuurwerkbeleid. Deze verschillende houdingen zorgden er in de praktijk voor dat vuurwerk uit landen met een liberaler vuurwerkbeleid in trek kwamen bij landen met een wat conservatiever vuurwerkbeleid. Zo was er in Nederland een lange tijd veel vraag naar Belgisch consumentenvuurwerk omdat dat daar het gehele jaar werd verkocht en het doorgaans 'zwaarder' vuurwerk betrof. Vandaag de dag is de handel in 'illegaal' consumentenvuurwerk in Nederland nog zeer lucratief.³ Vooral vuurwerk die door illegale webshops uit Polen in Nederland terechtkomen zijn de opsporingsinstanties een doorn in het oog.

Om dergelijke praktijken tegen te gaan werd er door verschillende lidstaten aangedrongen op het harmoniseren van het beleid omtrent consumentenvuurwerk. Het is immers nogal vreemd dat vuurwerk dat in België goedgekeurd is, in Nederland in de praktijk als 'illegaal' bestempeld wordt terwijl beide landen lid zijn van de EU. In 2013 resulteerde dit op aandringen van diverse lidstaten in de Europese richtlijn 2013/29/EU.⁴ Met die richtlijn werd een classificatiesysteem in het leven geroepen die pyrotechnische artikelen indeelt in vier categorieën: F1, F2, F3 en F4. De categorieën lopen in zwaarte op, zo is F1 veelal kindervuurwerk (knalerwt, trektouwtjes, sterretjes etc.) en zijn de categorieën F2 en F3 de wat zwaardere typen vuurwerk (zoals knalvuurwerk, fontein en sierpijlen etc.). De categorie F4 is vrijwel in elke lidstaat verboden voor reguliere consumenten. Dit type vuurwerk mag alleen verkocht worden aan personen met een speciale vergunning. Daarnaast worden er in de EU richtlijn specifieke eisen gesteld aan de zwaarte

¹ Op 5 november vierten Britten dat op die dag in 1605 voorkomen werd dat katholieke samenzweerder Guy Fawkes (1570-1606) zowel de protestantse Engelse koning James als het 'House of Lords' opblies.

² Dujardin & Kruidhof (9 december 2014). Volgende nationale discussie: vuurwerkverbod of -genot? *Trouw, de Verdieping*. Geraadpleegd op: 13-3-2017 van: <https://www.trouw.nl/home/volgende-nationale-discussie-vuurwerkverbod-of-genot~a5d97698/>

³ Het OM schat dat er zo rond de 1 á 2 miljoen kilo illegaal vuurwerk verkocht wordt per jaar. Rond de jaarwisseling van 2016-2017 werd er circa 40.000 kilo illegaal vuurwerk in beslag genomen. Een marginale vangst dus.

⁴ Europees Parlement (2013). [Richtlijn 2013/29/EU van het Europees Parlement en de Raad van 12 juni 2013 betreffende de harmonisatie van de wetgevingen van de lidstaten inzake het op de markt aanbieden van pyrotechnische artikelen \(herschikking\)](#) (1) *Publicatieblad*, L178.

van het vuurwerk, de maximale geluidsniveaus en de wijze waarop vuurwerk verhandeld mag worden. Maar nu rijst de vraag wat de voorgenomen harmonisering tot nu toe heeft opgeleverd? En hoe zit het met landen buiten de EU?

Uit een verkenning van wet- en regelgeving blijkt dat, ondanks de wens tot harmonisering, de lidstaten onderling nog steeds grote verschillen kennen (zie tabel 1). Zo zien we dat niet elke lidstaat de door de EU richtlijn voorgestelde F-categorieën op een eenduidige wijze interpreteert. Nederland, België en Duitsland kennen nog steeds grote verschillen in de hoeveelheden kruid die een stuks vuurwerk mag bevatten, welke typen vuurwerk zijn toegestaan en welke niet en tot welke categorie dat stuk vuurwerk dan behoort.⁵ Sommige landen verbieden specifiek knalvuurwerk (zoals Estland) vanwege geluidsoverlast. In Oost-Europese landen zoals Polen en Tsjechië wordt – ondanks dat wetten wel overeenkomstig de EU richtlijn zijn ingericht – het zwaardere vuurwerk nog veelal gedoogd. Veel van het illegale vuurwerk wordt dan ook vanuit die landen – zij het via illegale webshops - geïmporteerd.⁶

Een ander opvallend verschil wordt zichtbaar wanneer gekeken wordt naar de momenten waarop consumentenvuurwerk verkocht en afgestoken mag worden. Zo mag vuurwerk in bijvoorbeeld België, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk het gehele jaar worden verkocht en op meerdere momenten in het jaar worden afgestoken, terwijl de verkoop van vuurwerk in Nederland slechts 3 dagen voor oudjaar is toegestaan. Die verschillen kunnen worden verklaard aan de hand van de diverse (nationale) feestdagen en tradities. Zo werd het *Guy Fawkes* in het Verenigd Koninkrijk al aangehaald, maar ook het *Quatorze Juillet* in Frankrijk en het Chinees nieuwjaar – dat in sommige landen erg populair is – zijn daar voorbeelden van.

Daarnaast zien we dat lidstaten niet een eenduidige richtlijn hanteren betreffende de leeftijden waarop vuurwerk gekocht mag worden. Waar in Nederland het type F2 vuurwerk verkocht mag worden aan personen vanaf 16 jaar, zien we dat in het Verenigd Koninkrijk elk type vuurwerk pas verkocht mag worden aan personen in de leeftijd van 18 jaar.⁷ Hierin zien we dat sommige landen (waaronder Nederland) de Europese richtlijn strikt naleven, waar andere landen daar strikter in zijn. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat er geen lidstaat is die consumentenvuurwerk verkoopt aan personen jonger dan 12 jaar.

Om overlast door consumentenvuurwerk in te perken zien we dat de gemeentelijke verordening in een aantal landen erg populair is. In Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk kunnen gemeenten zelf bepalen of en waar vuurwerkvrije zones worden ingesteld. Oostenrijk gebruikt deze verordeningen al langer vanwege specifieke risico's zoals lawinegevaar. Van een aantal landen kon niet vast worden gesteld of er gebruik gemaakt wordt van gemeentelijke verordeningen, maar het vermoeden is dat dit doorgaans wel het geval is vanwege kwetsbare objecten zoals kerken, ziekenhuizen en monumenten.

Ten slotte zijn er de lidstaten die consumentenvuurwerk volledig verbieden. Zo mag er in Ierland, Griekenland, Cyprus en in Roemenië geen vuurwerk worden verkocht en afgestoken door consumenten (op categorie F1 na). In Ierland ligt consumentenvuurwerk gevoelig vanwege het conflict tussen katholieken en protestanten. Vuurwerk zou verward kunnen worden met het geluid van vuurwapens en handgranaten.⁸ In Roemenië vormden vermoedelijk een aantal incidenten aanleiding om consumentenvuurwerk in de ban te doen. Ook landen overzees zijn doorgaans conservatiever in hun vuurwerkbeleid. In Canada en Noord-Australië mag geen

⁵ Zo zijn in Nederland de zgn. Romeinse kaarsen en Babypijlen verboden terwijl die in Duitsland wel zijn toegestaan.

⁶ TK, 2015-16, 28684 nr. 464: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/28684/kst-28684-464?resultIndex=1&sorttype=1&sortorder=4>

⁷ Wetgeving Verenigd Koninkrijk zie: <https://www.gov.uk/fireworks-the-law>

⁸ BBC News (22 oktober 2016). <http://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-37701892>

consumentenvuurwerk worden verkocht dat zwaarder is dan vuurwerk vergelijkbaar met de F1 categorie. In de Verenigde Staten verschilt het vuurwerkbeleid per staat, maar de staten Massachusetts, New Jersey en Vermont kennen een algeheel verbod op vuurwerk (zie figuur 1).

Conclusie

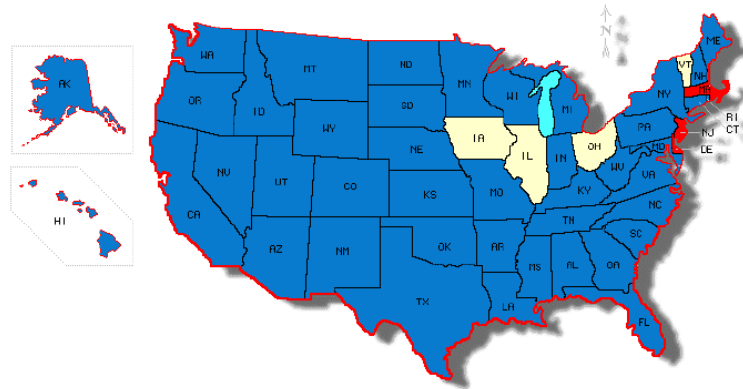
Uit voorgaande kan geconcludeerd worden dat van een harmonisering van wet- en regelgeving binnen de Europese Unie slechts gedeeltelijk sprake is. De meeste lidstaten hebben de EU richtlijn opgenomen in hun eigen wetgeving, maar de interpretatie van die richtlijn verschilt sterk van lidstaat tot lidstaat.

Voorgenoemde verschillen kunnen grotendeels worden verklaard aan de hand van de gewoonten en (religieuze) tradities. Culturele spanningen gaven soms de doorslag om consumentenvuurwerk te verbieden (zoals in Ierland) en in Australië - en vermoedelijk ook in Roemenië - werd consumentenvuurwerk verboden na een reeks van (dodelijke) incidenten. Ook zijn er landen die specifieke vuurwerkstukken verbieden vanwege geluidsoverlast.

We zien dat Nederland wat betreft het vuurwerkbeleid vooralsnog een middenpositie inneemt. Nederland houdt zich strikt aan de EU richtlijn en gaat op sommige punten (zoals het verbieden van specifieke stukken vuurwerk) zelfs verder dan dat. Een aantal landen zijn Nederland al voorgegaan in het verbieden van consumentenvuurwerk. Vaak gaven incidenten, slachtoffers en geluidsoverlast de doorslag voor regeringen om een verbod op consumentenvuurwerk op te leggen. Voorlopig staat Nederland beleidstechnisch gezien nog in het midden.

<i>Staat</i>	<i>Toegestaan vuurwerk</i>	<i>Verkoop vanaf</i>	<i>Leeftijdseisen</i>	<i>Gebruik van/tot</i>	<i>Gemeentelijke verordeningen</i>
Nederland	F1, F2, F3 (niet alle vormen)	3 werkdgn voor 31 december	12, 16, 18 jaar.	Oudjaar vanaf 18:00 uur t/m 2:00 uur nieuwjaar.	Ja
België	F1, F2,	Gehele jaar verkrijgbaar	16, 18 jaar	Gehele jaar.	Niet bekend
Frankrijk	F1, F2, F3	Gehele jaar verkrijgbaar	12, 18 jaar	Feestdagen (14 juli, jaarwisseling)	Niet bekend
Duitsland	F1, F2, F3	3 werkdgn voor 31 december	12, 18, 21 jaar	Jaarwisseling	Ja
Verenigd Koninkrijk	F1, F2, F3 (als < dan 120 dB).	15 oktober tot 10 november. 26 t/m 31 december 3 werkdgn. Voor Diwali en Chinees nieuwjaar.	18 jaar	Gehele jaar	Ja
Ierland	F1	Gehele jaar	12 jaar	Gehele jaar	Nee
Oostenrijk	F1, F2	-	12, 18 jaar	Gehele jaar	Ja
Polen	F1, F2, F3,	21 dagen per jaar	18 jaar	Niet bekend	Ja
Tsjechië	F1, F2, F3,	Niet bekend	18 jaar	Niet bekend	Niet bekend
Italië	F1, F2, F3 (F3 vergunninghouders)	Gehele jaar verkrijgbaar	14, 18 jaar	Gehele jaar	Niet bekend
Roemenië	F1	Gehele jaar verkrijgbaar	16 jaar	Gehele jaar	Niet bekend
Verenigde Staten	Staten Massachusetts, New Jersey en Delaware algeheel verbod. Staten Illinois, Iowa, Ohio en Vermont F1, overige staten F1, F2 (F3?).	Verschilt per staat	Verschilt per staat	Verschilt per staat	Ja
Canada	F1	Gehele jaar	18 jaar	Gehele jaar	Niet bekend
Nieuw-Zeeland	F1, F2, (F3?)	2 t/m 5 november (Guy Fawkes)	18 jaar	Gehele jaar	Ja
(Noord)Australië	F1	Gehele jaar	Niet bekend	Gehele jaar	Niet bekend

Tabel 1: overzicht wet- en regelgeving consumentenvuurwerk.

- States that allow some or all types of consumer fireworks permitted by federal regulations. (43 states + DC)
* Please note state laws vary, please consult the *Directory of State Laws* for more specifics.

- States that allow only wire or wood stick sparklers and other novelty items. (4 states: IL, IA, OH, VT)

- States that ban all consumer fireworks. (3 states: DE, MA, NJ)

Figuur 1: Vuurwerkbeleid in de Verenigde Staten.⁹

⁹ American Pyrotechnics Association (2017). *Directory of State Laws*. Geraadpleegd op: 13-3-2017 van: <http://www.americanpyro.com/state-law-directory>